

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Št. 17.

V Ljubljani, dne 26. aprila 1918.

Leto XI.

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 6

Naročnina snaša:
celoletna . . K 4—
pololetna . . K 2—
šetrletna . . K 1—

Posamezna številka
stane 10 via.

Razdor med Slovenci na Kranjskem.

Iz »Slovenca« ponatiskujemo sledeči velevažni članek:

Gospod urednik! Prav imate, da se na list nove strančice na Kranjskem in na delo te stranke do sedaj niste nič ali skoraj nič ozirali.

Danes sem pa vzel v roke in prečital poročilo, ki ga prinaša »Resnica« o sestanku dotične strančice dne 8. aprila. Srce me je zbolelo, koliko dobrih mož in duhovnikov so načelniki in voditelji te stranke s popolnoma napačnimi trditvami in z neresničnim opisovanjem dejanskih razmer speljali, da so pritrdili predloženim, večinoma nepotrebnim sklepom.

Nekaj misli mi sili v glavo, zapisati jih hočem in upam, da jih Vi, g. urednik, ne zavržete, marveč v »Slovenca« ponatisnete.

Prvi korak na razdor. Pri vsakem nastopu nove Kmečke stranke se spomnimo na povod njenega začetka. Povod je bila osebna užaljenost g. deželnega glavarja, ne pa kako načelno vprašanje, bodisi narodno, bodisi versko. G. deželni glavar je hotel biti voljen v delegacijo; grozil je, da bo izvajal posledice, ako ne bo izvoljen.

Ni bil izvoljen. In posledice? Poslanci in sploh slovenski možje so mislili, da bo morebiti nepokorne poslance izključil iz S. L. S., ali pa da se bo sam odpovedal časti poslanca in deželnega glavarja, češ, da ne uživa več potrebnega zaupanja. Vsaj je s svojim odstopom grozil prepogostokrat, kadar koli je hotel od raznih oseb, tudi od škofa, kaj izsiliti. To bi bilo dosledno in dokaz, da g. glavar ne dela za svojo osebo, ampak za stvar in za ljudstvo.

Toda ne! V strastnem govoru, kakor se je iz dvorca službeno razglasilo, je razpustil staro S. L. S. in je v še bolj strastnem oklicu začel z novo Kmečko stranko. V strasti je vnel zase in za svoje osebne koristi mnogo pri govoru navzočih mož, lajnikov in duhovnikov. Iskal je raznih, seveda le prividnih razlogov. Ko bi bil izvoljen v delegacijo, bi bil še danes v S. L. S. in kar nič bi mu ne bila sumljiva.

Zoper tak popolnoma neutemeljen ter za edinost v ljudstvu in med posameznimi njegovimi stanovi nevaren korak je nasto-

pil ljubljanski škof in so nastopili drugi verni člani S. L. S. Ne, skupnega dela tolikih ne sme razdreti osebno užaljeni deželni glavar. Stara S. L. S. je obstala in se hitro pomladila.

Drugi korak v razdoru. Prvi korak se ni posebno obnesel. Prevladovala je pomlajena S. L. S. Da se g. deželni glavar obdrži, izmisli on s svojimi prijatelji nov napadalni in razdiralni načrt, ki se je začel izvajati na sestanku dne 8. aprila v deželnem dvorcu.

Pomagata naj jim dve ideji, za katero naše ljudstvo gori in plamti. Prva je katoliška vera, v »kateri je naš narod močan«. V svojem govoru zatrjuje tudi g. deželni glavar, »kako se iz frivolne samoljubnosti in brezvestnosti nekaternikov pripravlja našemu narodu katastrofa v verskem... oziru.« V IV. resoluciji trdijo voditelji stranke: »Stranki, ki si prisvajajo ime S. L. S., odrekamo vsako zaupanje, ker so si prilastili v njej odločilen vpliv ljudje, ki so se popolnoma izneverili vodilnim načelom stranke. Liberalizem, ki je bil potisnjen v kot, dviga zmagoslavno svojo glavo... Že se kaže na obzorju možnost in verjetnost liberalne dobe in kulturnega boja... zato pozivamo katoliško ljudstvo, da skupno branimo v javnem življenju sv. katoliško vero.«

Oglejmo si te trditve, da vidimo, kako so resnične! V tesni zvezi s pomlajeno stranko je ljubljanski škof; njegove korake odobrujejo nadškof goriški, škofa tržaški in krški. Z njo so odlični kanoniki in premnogi vzorni duhovniki. Njeni voditelji in navdušeni pristaši so oni odlični lajiki, ki so najbolj v katoliškem smislu govorili na zadnjem katoliškem shodu in ki so večinoma v akademični Marijini družbi. Pri vseh dosedanjih sestankih so izjavljali, da ostanejo zvesti svojim davno utrjenim katoliškim načelom, zvesti v mišljenju in življenju. Enako z njimi govore duhovniki in izobraženci med našimi obmejnimi Slovenci. In tem se nasprotniki drznejo očitati, »da so se izneverili vodilnim načelom stranke«, namreč stare S. L. S.!

Toda »liberalizem, ki je bil potisnjen v kot, dviga zmagoslavno svojo glavo in na obzorju se kaže možnost kulturnega boja«! Kako drzna, neresnična trditev!

Dokler so naše javno življenje vodili g. deželni glavar in njegovi prijatelji, ter smo jih mi duhovniki vedno in popolnoma ubogali, je že divjal nevaren kulturni boj;

liberalni časopisi so grdili sveto vero in vse njene resnice, so napadali in sramotili nas duhovnike, so se norčevali iz vernega ljudstva in njegovih pobožnosti. Njihovi listi so se med ljudstvom vedno bolj širili, marsikje je versko življenje pojemale, duhovnike so bolj in bolj sovražili. Ali ni bil to pravi kulturni boj?

Kaj pa sedaj, ko smo se ločili od g. glavarja in njegovih pristašev? Čez noč se je položaj izpremenil: liberalni listi ne pišejo surovo in žaljivo, kakor poprej, spoštovanje do škofa in do duhovnikov napreduje, pri javnih shodih narodno-napredne stranke ne napadajo ne vere, ne duhovnikov, pač pa povdarjajo zvestobo svojim načelom. Krščanske dolžnosti so začeli izpolnjevati mnogi, ki so jih poprej radi surovosti pod glavarjevim vplivom stoječih listov opuščali. Raste pa sovražstvo do stranke g. deželnega glavarja. — Tak je položaj: kje je torej na obzorju kulturni boj? In kljub temu jasnemu položaju se drzne nasprotna stranka pozivati »katoliško ljudstvo, da skupno branimo — sveto katoliško vero«! Grozen poziv: ljudstvo naj brani sveto vero zoper škofa in njemu vdane duhovnike in lajike!

Druga ideja je majniška deklaracija, po kateri zahtevamo združitev Slovanov na jugu, Slovencev, Hrvatov in Srbov v eno državno skupino v mejah avstro-ogrške monarhije in pod žezlom naše habsburške hiše. Na shodu 8. aprila so to idejo povdarjali. Tudi o tej nekoliko besedi.

Tej ideji je vdihnila življenjsko moč skupna izjava, ki jo je podpisal naš škof in razne naše stranke. Od takrat je prešinila ves slovenski rod po Kranjskem in v obmejnih deželah. Besedilo, kakor so ga podpisali škof in z njim možje raznih strank, besedilo jasno in odločno patrioitično, je temelj in vodilo vsem drugim izjavam.

G. deželni glavar je omahoval; majniško izjavo je sicer podpisal, toda ne rad, ampak prisiljen; vedel je namreč, da je drugače nemogoč. Njegovi so pa zoper deklaracijo naravnost govorili ter jo z besedo in s peresom sumničili. O, kako perfidno piše v tej zadevi »Resnica«! Kar piše ta list in kar je govoril g. glavar na shodu o potrebi te deklaracije, o želji po zmagi entente, o jugoslovanskih ubežnikih iz domovine, se nas Slovencev kar nič ne tiče, tudi ne katoliških Hrvatov, ampak le

neke nam nepoznane izdajalske peščice srbofilov. Na shodu 8. aprila so pa ravno to okolnost, ki se zraven patriotičnih manifestacij kar izgubi in nas prav nič ne zadeva, izredno široko obravnavali, da bi človek mislil, da smo mi vsi veleizdajalci. Tako se pravi položaj postavi v popolno napačno svetlobo.

Višja cerkvena oblast. Na shodu torej 8. aprila so pomlajeno S. L. S. in vse njene voditelje obdolžili, da so izdali sveto vero in so pozivali vse slovensko ljudstvo v boj zoper to nevarnost. Vse te grozne obdolžitve zadevajo tudi ljubljanskega škofa, ki stoji v prvih vrstah S. L. S. Na shodu so torej zoper škofa klicali ljudstvo v boj in sklenili ta boj organizirati. In v tem dejanju trdijo, da so katoliški možje, da branijo katoliško vero. Kaj pa ljubljanski škof? Ali je on katoliško vero pogazil? Katekizem pravi, da katoličan je tisti, ki je po svojem škofu združen z Rimom. Ali je torej katoliški mož, ki je zoper škofa, ki škofa grdi in zoper njega hujska, akoravno dela tako le pritajeno in škofa ne imenuje? Papež Benedikt XV. pravi, da ni s cerkvijo, kdor ni s škofom.

Toda ne, tudi o višji cerkveni oblasti govori zadnja resolucija in sicer tako-le: »Višji cerkveni oblasti izrekamo svojo udanost in pokorščino v vseh verskih zadevah. V političnih stvareh pa si varujemo po cerkvenih in državnih postavah nam z jamčeno svobodo... prosimo Vsegamogočnega, da bo prej ali slej raztrgal umetno zaveso, ki nas brez naše krivnje loči v nekaterih necerkvenih vprašanih od našega duhovnega nadpastirja.«

»Duhovnega nadpastirja« ne bom jaz branil. Mislim, da je zadnji stavek zanj jako razžaljiv in da sedanje gibanje na Slovenskem ni čisto politično, ampak zasega pregloboko v versko življenje in vse cerkveno razmerje po škofiji. Vsaj to priznajo zborovalci sami, ker govore, da liberalizem

zopet dviga glavo, da se na obzorju prikazuje kulturni boj. Ali bi bil tak pojem zgolj političen? Ali bi ne bil posebno cerkveno verski? In ko zborovalci očitajo škofu, da podpira liberalizem in pospešuje kulturni boj, mu obenem izrekajo udanost in pokorščino: Kako grdo hinavstvo!

Tretji korak: utrjevanje razdora. Da se razdor še poveča in za stalno utrdi: zato se bo osnovala: Katoliška slovenska zveza, izdajal nov dnevnik in zborovalci so resolucije podpisali, ter se po imenu v »Resnici« vsemu svetu naznanili. —

Res, načrt ni slab. Toda »Katoliška zveza« brez škofa, celo zoper škofa! Potem nov dnevnik! Z našim »Slovencem« smo popolnoma zadovoljni. Odkar se je izgubil g. Štefe in odkar se je s pomočjo škofovo osvobodil vpliva g. deželnega glavarja, piše konsekvantno, odkrito, vljudno, uglajeno in po katoliških načelih; v njem ni več surovosti, neotesanosti in zavijanj raznih neljubih dogodkov. Prijatelji gosp. deželnega glavarja mu očitajo, da nima cerkveno-verskih člankov. Meni se zdi, da se načela katoliška, katoliške resnice večkrat povdarjajo, in vidimo tudi, da sedaj prinaša lepe apologetične razgovore. Ali je prinašal več strogo verskih člankov pod prejšnjim močnim vplivom? Nov dnevnik ni potreben nam, pač pa voditeljem nam nasprotnim, da svoj začetni razdor povečajo, utrdijo in zblizanje onemogočijo.

In nazadnje: podpisi ter objava vseh podpisov. Seveda bo sedaj vsakdo še težje stranko razdora zapustil in se povrnil k poprejšnji edinosti. Javna sramota! Čudno, prečudno se mi zdi, da je podpisanih šest oo. frančiškanov in še bolj nekako zoper naravne dolžnosti, da so podpisani štirje profesorji v zavodu sv. Stanislava, torej profesorji škofovi...! Človek bi mislil, da bodo ti spletkarji gospodov okoli glavarja izprevideli in da bodo v boju vsaj pasivni

in da ne bodo nastopili kar naravnost zoper škofa.

× × ×

Resolucije Šusteršič-Lampetove stranke so podpisali:

A Anžič Josip, ekspozit, Sv. Jošt; Avsec Franc, župnik, št. Jurij; Bojanec Anton, ekspozit, Nadanje selo; Borštinar Ivan, župnik, Sv. Gora; Berlan Engelbert, župnik, Zagradec; Bevc I., župan, št. Peter; Belec Anton, župan, št. Vid; Buria Janez, župan, Boh. Bela; Blagne Ivan, župan, Šenčur; Bernik Franc, župnik, Domžale; Brešar Josip, župnik, Velesovo; Cuderman Josip, župnik, št. Lambert; Cegnar Josip, župnik, Stranje; Cerkovnik Andrej, župan, št. Rupert; P. Avguštin Čampa, župnik, Vič; Čebašek Janez, župnik, Polhov Gradec; Češarek Franc, župnik, Brezovica; Drolc Martin, župnik, Boh. Bela; Dolinar Franc, župnik, Cerklje; Drobnič Franc, dež. poslanec, Nova vas; Doltar Josip, župnik, Črnomelj; Dimnik Jakob, župan, D. M. v Polju; Dimnik Miha, dež. poslanec, Jarše; Dermastia Karol, dež. poslanec, Ljubljana; Demšar Anton, kaplan, Moravče; Erjavec Jože, župan, Draga; Fertin Ignacij, župnik, Zasp; Janez Gnjezda, župnik, Vel. Dolina; Hrib Štefan, posestnik, Vipava; Hauptman Peter, župnik, Dobrova; Hybašek Vojteh, profesor, št. Vid; Peter Janc, župnik, Vodice; Jaklič Karol, župnik, Prežganje; Janežič Matija, župan, Domžale; Jan Jakob, župan, Gorje; Juvanc Josip, dekan, Cerknica; Jaklič Franc, dež. in drž. poslanec, Dobropolje; Kanduč Franc, kaplan, Cerknica; Knific Josip, župnik, Tomišelj; P. Vincenc Kunstelj, gvardijan, Kamnik; Končan Franc, posestnik, Domžale; dr. Janez Knific, profesor, št. Vid; Krajec Andrej, župnik, Kranjska gora; Lesar Janez, župnik, Šmartin; Laznik Josip, župnik, Slavina; Lavrenčič Anton, župnik, Velike Poljane; Lovšin Janez, župnik, Planina; Logar Josip, župnik, Žiri; dr. Lampe Evgen, dež. odbor-

Henrik Conscience:

Hugon pl. Craenhove.

Povest grofa Hugona pl. Craenhove in njegovega prijatelja Abulfaragusa.

Volkodlak mu je enkrat iz velike knjige nekaj pojasnjeval. V sredi med razlago ni mogel več govoriti, vzdihnil je. Bernardovo voljo je premagalo čustvo: pričel je jokati in zaklical je:

»O, gospod, bolan si, ne storiš pa ničesar, da ozdraviš. Umreti hočeš!«

Volkodlak ni ničesar odgovoril, vzel je knjigo, se obrnil proti koči in mu je žalostno rekel:

»Jutri, sin moj!«

Bernard je gledal za njim, ko je počasi šel proti koči. Jokal je nekaj časa, nato se je utopljen v bolečine in poln strahu vrnil na pašnik. Ves dan je mislil na svojega dobrotnika in jokal nad njegovo usodo.

Zvečer je gnal čredo domov. Ovce je preštel v pričo najemnika, ko so hitele v hlev.

Manjkali so en kozlič in štiri ovce.

Najemnikova jeza, katero je dolgo časa zadrževal, je zdaj izbruhnila. Bernardu je očital njegovo zanikrnost in ga zmerjal. Zapovedal je, naj zveže svojo cu-

lico in ga je kot nezvestega služabnika spodil s dvorišča.

Ko se je zvečer temnilo, je ležal Bernard plakajoč na tleh ne daleč od grmovja. Nesrečni mladenič ni vedel, kam naj gre. Položil je glavo na culo, da prenoči in potoji drugo jutro volkodlaku svoje gorje.

Kljub svoji žalosti je zaspal. Počival je le nekaj ur, ko je pričel težko dihati, na celem telesu se je potil: nevihta se je zbirala.

Vse je prestrašeno: tudi narava; nobena sapica ni premaknila listov, pašnik je bil podoben grobu. Le iz daljave se je slišalo reglanje žab, ki so v svojih mlakužah pozdravljale takorekoč dež, ki se je približeval.

Obnebje je kmalu zagrnil črn zastor, ki se je počasi dvigal: od časa do časa se je na nebu posvetilo, zrak je postajal še soparnejši, noč še strašnejša... dokler niso grozeče oblačne gore pošiljale sele pred seboj, ki je pripovedoval: »Prihajam!«

Lahen vetriček zaziba liste in upogne travo. — A hitro se razvije neurje: ognjena pšica je od časa do časa švignila na ravan, gromelo je tako, da se je tresla zemlja, na kateri je Bernard ležal. Pastir je poskočil in pogledal proti nebu! — Dvajset bliskov je zagledal na nebu, kmalu na to je zabesnel silen vihar po ravani: upogibal in ru-

val je drevesa, nebo je odprlo svoje zatvornice; deževalo je, kakor ob vesoljnem potopu...

Bernard se je zgrudil strahu na koleni. Moli. Voda teče liki reka mimo njegovega telesa in mu ohlaja prsi. Vstane in gre pod veliko bukev, da si poišče zavetja, a predno pride tja, trešči strela v drevo in ga razkolje.

Bernard je v tem strašnem uporu narave skoraj zblaznel. V volkodlaku je videl edino svoje zavetje: splezal je skozi grmovje, kakor da uboga svojo usodo in je tekel skoraj brez zavesti proti volkodlakovim koči. Pod hrastom zaskovika: »Uhu! Uhu! Uhu!«

Ničesar ne vidi, četudi je razsvetljevalo bliskanje livado: volkodlaka ni. Zdaj se šele spomni, da mora letati volkodlak ponoči okrog in da se kmalu v volčji postavi vrne.

Koči se ne sme približati, ker noče prelomiti dane besede. Vrnil se je h grmovju in se jokajoč vrgel na tla.

Nevihta je odhajala proti severu; strahna tišina zavladala na zemlji.

IV.

Rešitev.

Solnce se dviga v svojem veličastnem in modrem obzorju. Topli solnčni

nik, Ljubljana; Franc Pirc, posestnik, Žimarice; Lavtizar Josip, gerent, Kranjska gora; Mervec Janez, duhovni svetnik, Št. Rupert; Janez Müller, župnik, D. M. v Polju; Marinko Vincenc, c. kr. profesor, Kranj; Mihelčič Alojzij, dež. poslanec, Lokvica; Nemanič Martin, župnik, Brusnice; Oblak Valentin, župnik, Kropa; Oražem Aleš, posestnik, Globelj; Oswald Franc, gerent, Idrija; Poljak Martin, župnik, Sostro; Perko Ivan, župnik, Šmarjeta; Pokorn Franc, župnik, Besnica; Pristov Josip, župnik, Horjul; Povše Henrik, župnik, Čatež; Porenta Jakob, kanonik, Novo mesto; dr. Vladislav Pegan, deželni odbornik, Ljubljana; Piber Ivan, župnik in dež. poslanec, Gorje; P. Gabrijel Planinšek, katehet, Ljubljana; Rihtaršič Janez, župnik, Sv. Helena; dr. Gvido Rant, profesor bogoslovja, Ljubljana; Rožnik Tomaž, župnik, Dobrnič; Rade Mihael, župan, Stari trg; Rebol Franc, profesor, Št. Vid; Sitar Valentin, župnik, Št. Gothard; Supin Karol, župnik, Spodnja Idrija; Svete Anton, župan, Tomišelj; Šušteršič Franc, kaplan, Prečina; Širaj Jakob, kaplan, D. M. v Polju; Šolar Josip, župnik, Lipoglav; Šiška Josip, kanonik, Ljubljana; Širaj Andrej, župnik, Sava; Šinkovec Avguštin, župnik, Škofja Loka; Šarec Alojzij, župnik, Šmartin; Traven Franc, župnik, Sodražica; P. Teodor Tavčar, kaplan, Vič; Turk Anton, župan, Bršljin; Trobec Josip, župan, Črni vrh; dr. Trdan Franc, profesor, Št. Vid; Vrankar Josip, župnik, Mirna; Vovko Franc, župnik, Št. Peter; P. Benvenut Winkler, katehet, Ljubljana; Zupančič Franc, Stari trg; Zupan Janez, župnik, Hrenovice, dr. Zajec Ivan, deželni odbornik, Ljubljana; Zupan Simon, župnik, Ježica; Žavbi Janez, župnik, Ambrus; dr. Ivan Šušteršič, deželni glavar; Pirc Fr., posestnik, Sodražica; Erčulj Fr., posestnik, Dobropolje; Skubic A., dekan, Ribnica; Češarek Jakob, pos., Dolenjavas; Zupančič J., župan, Višnja gora; Perme Matej, župan, Leskovec; Kut-

nar J., župan, Muljava; Berlan M., župan, Luče; Gros J., obč. svet., Leskovec; Završek, P., Krškavas; Mehle A., obč. svet., Draga; Bašar J., župan, Stražišče; Lavrič Iv., župan, Cerknica; Bukovec Alojzij, posestnik, Straža.

Med brati in sestrami.

Iz Idrije. Kako odgovarja dvorni svetnik na delavske zahteve, naj dokaže naslednja resolucija, katera je bila sprejeta na javnem rudarskem shodu in katero je krajevni odbor izročil rudniškemu ravnateljstvu: 1. Povišanje temeljnih plač za c. kr. erar. rudniku spadajoče delavce naj stopi v veljavo s 1. januarjem 1918, ki mora znašati najmanj 125 odstotkov povišanja; 2. napredovanje iz nižjih v višje plačilne razrede naj se s 1. januarjem 1918 izvede natančno po službenih letih; 3. uradništvo, ki se nastavlja pri c. kr. erar. rudniku v Idriji, naj bo poleg nemščine zmožno tudi slovenskega jezika.

Rudniško ravnateljstvo je na to resolucijo kaj preprosto odgovorilo: namreč, da bi uradniki, poduradniki in drugi državnimi funkcionarji s stalnimi dohodki tudi lahko stavili zahtevo za uredbo njih aktivnih in penzijskih plač; to pa z ozirom na sedanje po vojni vstvarjene razmere in z njimi zvezano izpreminjanje denarne vrednosti smatrajo, vsaj kot času nepri-

merno. Tak odgovor so prejeli socialni demokratje na po njih stavljeno resolucijo; kakšnega prejmemo mi, na našo po drž. poslancu g. Jos. Gostinčarju na ministrstvo javnih del vloženo resolucijo z dne 7. januarja 1918, ki je tej podobna, le obširnejša? (Glej štev. 16 »Naša Moč« z dne 15. marca 1918.)

Čuden in neverjeten je tak odgovor, Kaj nas briga, če ima uradništvo dovolj, poduradniki in pa državni sluge pa vemo zagotovo, da se pritožujejo čez njih plače,

ni nam pa znano, ali so glede teh napravili kake korake ali ne, to je gotovo, da so naših misli, da sedajšnje plače njih kakor naše, so resnično času neprimerne. Ta plača ne zadostuje za primerno hrano, kaj pa še za obleko in obuvalo, pa sedaj, ko se bliža poletje, se bo prišlo lahko tudi temu v okom. Rudniški liferant Lukančič naj se poda v ne oddaljeno Vipavo, tam dobi in nakupi figovih peres, da se zakrije vsaj najpotrebnejše; Če se mu nakup posreči v toliko kakor pri fiziolu, jih dobimo, čeravno ne prav poceni. Obuval pa poleti ni potreba. No, to bi bilo naši plači in tudi času primerno sedaj, pa s tem se ne bomo zadovoljili, ker za pošteno delo zahtevamo pošteno plačo in sicer tako plačo, da si z njo lahko oskrbimo vse potrebno, tudi obleko in obuvalo. Nagi in bosni ne bomo hodili, torej ne brite več norcev z nami.

(Uradništvo je potom svojih organizacij med vojsko velikokrat nastopilo za izboljšanje plač in precej doseglo, česar seveda idrijski hofrat ne ve. Op. ur.)

Kranj. V nedeljo, dne 23. aprila 1918 je ustanovila J. S. Z. v Kranju usnjarski strokovni odsek. Poročala sta tov. Komljanec in Moškerc. Bodočo nedeljo se ustanove v Kranju še drugi odseki.

Kranj. V nedeljo, dne 5. majnika ob 9. uri dopoldne bo v Kranju v »Ljudskem domu« političen shod, na katerem bo govoril državni poslanec Jožef Gostinčar.

Tržič. Jugoslovanska Strokovna Zveza priredi v nedeljo, dne 5. majnika ob 3. uri popoldne v Tržiču predavanje. Predaval bo državni poslanec Gostinčar.

Novemu času naproti!

V »Slovenskem Trgovskem Vestniku« smo brali sledeči članek, ki ga mora poznati tudi naše delavstvo.

V času smo, ko sestavljajo in priobčujejo naše banke, naše hranilnice in po-

žarki posuše premočeno Bernardovo obleko. Bernard vzame culo, spleza skozi grmovje v gozd in zakliče pod hrastom:

»Uhu! Uhu! Uhu!«

»Uhu! Uhu! Uhu!«

Nihče ni skovikanju odgovoril, nihče ni prišel iz koč. Bernard je večkrat skovikal, a brez uspeha. polagoma zasluti in se boji, kaj če volkodlak umira ali je morebiti celo umrl; morebiti je zbolel; kako naj se preživi, če niti hoditi ne more? Sklene, da gre v koč.

Pride h koči. Ko pogleda notri, zakriči in prestrašen obstoji.

Volkodlak leži pred križem, napol oblečen, stegnjen, kakor mrlič. Krvave kaplje mu curljajo po hrbtu, v otrpneli roki drži še bič, s katerim se je sam tako strašno bičal.

Bernard nekaj časa ogleduje ta prizor, nato skoči proti volkodlaku, ga pristrčno objame in prične plakajoč klicati:

»Mojster! Mojster! Prebudi se! Jaz sem, Tvoj učenec, o, ne umri!«

Volkodlak je odprl svoje motne oči. Žalostno smehljajoč je gledal žalostnega pastirja, ki ga je skušal vzdigniti.

»Sin moj,« je rekel, »odpuščam Ti, ker si prelomil dano besedo. Odkril si eno skrivnost mojega žalostnega življenja. Da-

nes še ne bom umrl, a upam, da mi Bog kmalu podeli grob, v katerem bom počival.

S silo je nato vstal, oblekel svojo rašasto obleko, se usedel na rob postelje; nenadoma je bil bleđ, ustnici sta bili višnjevi, oči se niso nič lesketale.

Bernard takega trpljenja ni mogel dalje prenašati. Zaklical je:

»O mojster, zakaj li tako trpiš? Tega Bog gotovo ne zahteva! Ali te teži kak greh? Pač ne more biti tako velik, kakor kazen, ki si si jo naložil!«

Volkodlak se je posmehljivo nasmejal:

»Ne tako nečist,« je rekel. »Poslušaj mladenič, ker sem tako blizu smrti, in ker ne moreš svojega dobrotnika izdati. Povedati ti hočem, kaj sem zagrešil. V knjigi, katero sem ti dal, si bral, kako je ubil Kajn svojega brata Abeljna in je Bog zato njega in njegove potomce preklel. Volkodlak, sin moj, je tudi umoril svojega brata, Bog ga je tudi preklel zato. Poglej tamle tisti meč! Ž njim sem preklal glavo svojemu bratu; madeži so kri mojega brata!«

Dolgo časa sta na to oba molčala, a kmalu je volkodlak zopet dvignil svoje oči in gledal začuden Bernarda. Na to je nadaljeval:

»Sin moj! V kratkih besedah ti povem, kaj sem storil. Ta povest je morebiti zad-

nji navek, ki ti ga morem podeliti. Brata sem imel. Goreče sva se ljubila, kakor so nama zapovedali najini starši. Imela sva tudi sestro. Njen obraz se je le malo razločeval od tvojih lic. Dolgo sva živela mirno in veselo, a neka ženska naju je vsled ljubezni sprla. Goreče sem ljubil to žensko, a moj brat jo je ravno tako vzljubil, a lepši je bil, kakor jaz. Zdelo se mi je, da ga ona ljubi. Ljubosumnost mi je žgala mojo notranjost liki štrup, a premagati ni mogla bratovske ljubezni; umaknil sem se in živel zase. Enkrat, ko sem se vračal od te ženske s svojim bratom in s starim služabnikom, me je brat zasmehoval radi moje nesrečne ljubezni. Divji plamen mi je vzplamtel v prsih — še bolj me je zasmehoval! Besnost me je zaslepila; proti volji mi je segla roka po meču, ki je visel ob sedlu; udaril sem ž njim in razklal bratu glavo, mrtev je padel na tla; na to sem skočil stokajoč s konja, se vrigel na truplo mojega brata in ga pričel klicati; njegova kri je oškropila mojo obleko; ruval sem si lase, a mrlič je ostal nem.«

Volkodlak je globoko vzdihnil. Bernard je strmel vanj, ni se premaknil; tresel se je; nepotrpežljivo ga je poslušal. Njegova ginjenost brezdvomno prikriva novo skrivnost.

sojilnice ter gospodarske zadruge svoje računске zaključke za preteklo leto. Kljub večletni vojni dobi stoji danes naša gospodarska organizacija trdno in neomajano, moč združbe in združništva je prestala vse viharje in trdno smo prepričani, da tudi bodočnost more le še spopolniti in okrepiti to moč, ne je pa oslabiti.

Splošno opažamo pri bankah in drugih denarnih zavodih, da so se hranilnice in tekoče vloge neprimerno zvišale, ker morejo denarni zavodi nalagati svoje denarje le v vrednostnih papirjih, gledajo predvsem na to, da se konsolidirajo na znotraj, da zvišujejo svoje premoženje, svojo delniško imovino in svoje rezervne zaklade. Tudi obe naši banki, ki najbolj intenzivno posegata v gospodarsko življenje avstrijskih Jugoslovancev, Ljubljanska kreditna in Jadranska banka, zvišujeta za več milijonov svojo glavniško imovino. Procvitanje naše industrije in naše trgovine v bližnji bodočnosti bo ozko spojeno s tema dvema denarnima zavodoma, ki imata svoje podružnice razpredene že sedaj po vseh avstrijskih jugoslovanskih pokrajinah, ki se bosta pa tudi s fuzijami, s novanjem podružnic itd. gotovo po vsej habsburški Jugoslaviji razširili tako, da bosta v zvezi z drugimi domačimi zavodi lahko izpodrinili razna tuja več ali manj raznarodovalnim namenom služeča podjetja.

Tudi naše združništvo se mora koncentrirati in če nas znamenja ne varajo, delajo se za to že priprave. Zadržne centrale, ki obstoje v avstrijskih jugoslovanskih deželah, se bodo morale primerno zvezati v eno združno centralo, pri čemer bodo seveda posamezne dosedanje Zveze obdržale svoj delokrog. Toda ravno milijoni in milijoni denarja, ki ga upravljajo zadruge, ti milijoni, ki bodo kakor blagodejni dež izsušeno zemljo po vojni zopet oživili naše gospodarsko življenje, ti milijoni, da, stomilijoni upravljane denarja zahtevajo še večje koncentracije, če hočejo uspešno tekmovati z milijonskimi tujimi podjetji in biti največja gospodarska opora naše demokratične jugoslovanske države. Saj v tej državi ne bo tistega ogromnega razločka med stanovi, kakor ga opazujemo v starih fevdalnih državah, v naši državi bo združništvu poleg delniških družb poverjena še posebna naloga, da oasvobodi jugoslovanskega malega moža, jugoslovanskega delavca, kmeta, roko-delca tlačanstva tujih podjetij.

V zvezi z našimi bankami in združgami pa bo v naši Jugoslaviji pričel tudi naš trgovec in industrijec novo življenje. Pričetek je storjen: velika večina naših trgovcev je uspešno prebila vojno dobo in si ustvarila podlago, da svoja podjetja še bolj razvije in jih razširja preko sedanjih mej. Za to se bo nudila najboljša prilika. Padle bodo tiste umetne meje med avstrijskimi jugoslovanskimi deželami, ki so doslej toliko škodovale našemu narodnemu trgovcu. Saj so zlasti na Koroškem in na Štajerskem gnale našega kmeta v naročje ponemčenega trgovca, na Primorskem v roke Italijanu. Padle bodo meje dualizma, pravna varnost prometa s Hrvatsko in Ercegbosno bo poleg drugih udobnosti

znatno približala odjemalce dosedanje toinonostranske državne polovice. Boj proti židovskim podjetjem v Bosni bo moral biti splošen. En jezik, eno ljudstvo, eno pravo, enotni tarifi, slovansko srce bo vladalo v bodočih gospodarskih razmerah državljanov naše Jugoslavije.

Da se mora vojska v kratkem končati, tega mnenja je ves svet, da se more končati le na ta način, da vsak narod dobi svoje pravice, o tem je tudi prepričano ali bo moralo kmalu biti prepričano do malega vse. Da je naša Jugoslavija neobhodno potrebna, če hočemo priti do miru, ker se le na ta način ustvari zdrave razmere na avstrijskem jugu, o tem kmalu ne bo dvomil nihče. Ravno zato pa kličemo našim trgovcem, tem zbiralcem narodnih zakladov in pionirjem narodne prosvete, še posebej: Neutrudno naprej! Ni končan delavni dan, ne, pričinja se šele doba dela, dela posameznikov, zbiranje zakladov za rodbino, zbiranje bogastva za narod.

Obzorje trgovčev je in mora biti vse drugače kakor je obzorje kmeta, ki je navezan na svojo zemljo. Trgovec mora poznati svet, on mora imeti najtanjši sluh za vse gospodarske dogodke in seveda za vse politične pojave, ki jim slede veliki gospodarski dogodki. Slovenski, jugoslovanski trgovec, na razputju si! Pred teboj se odpira daljnje, daljnje polje, tvoje, čeprav dalekovidno oko ga ne more pregledati. Nov čas vstaja za Te in Tvojo podjetnost. Carizma prosta je Rusija, od tam boš dobival surovine, prosta ti je pot med jugoslovanske brate, Slovence, Hrvate in Srbe. Krepko nastavi! Z junaki je sreča!

Okno v svet.

Pouk obrtnih vajencev v vojaških delavnicah. Vojaška uprava je odredila, da se za čas vojne v vojaških delavnicah artiljerije, trena in njih zavodov sprejemajo vajenci od 14. do končanega 17. leta starosti v ta namen, da se izučijo rokodelskih obrtov in sicer kot kolarji, vozni kovači, vozni ključavničarji, navadni ključavničarji, mizarji, sedlarji, krojači in čevljarji. Vajenci se sprejemajo na prostovoljno prijavo, a le taki, ki so postali zaradi vpoklica svojega mojstra ali pa iz kakega drugega razloga brezposelni, in tudi mladeniči, ki zaradi sedanjih razmer ne morejo dobiti mojstra. Vajenci se bodo porabljali samo v svoji stroki. Vežbanje učencev bo poverjeno povsem sposobnim in strokovno večjim mojstrom. Doba, ki jo prebijejo v vojaških delavnicah, se všteje v učno dobo. — Od polaganja pomočniškega izpita pa taki učenci niso oproščeni.

Gospodarski pomen Ukrajine. Ukrajina je bilo gospodarsko najdragocenejši del ruske države. Preko nje vodi zveza k Črnemu morju, do katerega gre 70 odstotkov ruskega izvoza in po katerem prihaja 33 odstotkov ruskega uvoza. Najkrajša pota v Kavkaz, Perzijo in Indijo gredo čez Ukrajino. Pridelovala je letno 250 milijonov meterskih stotov žita in skoro prav toliko poljskih sadežev. Pet šestin ruskega sladkorja, dve tretjini ruskega tobaka je proizvajala Ukrajina. Tudi danes so še sladkorne zaloge tam zelo velike in te tvorijo glavno pokritje novega ukrajin-

skega papirnatega denarja. V Ukrajini je tudi veliko gozdov z dragocenim lesom. Stanje govede se je v miru cenilo na 30 milijonov kosov. 70 odstotkov ruskega premoega se je tam pridobilo ter 18 odstotkov splošne svetovne produkcije manganovih rud. V zadnjem mirovnem letu je izdelala 1.7 milijona ton surovega železa in 1.3 milijona jekla. Edini rudnik živega srebra v vzhodni Evropi leži tam. Produkcija soli znaša 1 milijon ton.

Ukradeni redovi — domobranskemu ministru Czappu. V nekem razgovoru med dunajskimi državnimi poslanci o tativinah na železnicah, je povedal domobranski minister Czapp med drugim, da so mu bili tekom potovanja iz Budimpešte na Dunaj ukradeni iz kovčeka vsi redovi.

22.000 frankov za ubitega moža. Nemška vojna uprava je izplačala vdovi švicarskega stražnika Zuserlega, ki je bil v svoji službi dne 23. jun. 1917 ustreljen od nekega nemškega dragonca, znesek 22.000 frankov.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Mihael Moškerc. — Tisk Kat. Tiskarne.

Pristopajte k Jugoslovanski Strokovni Zvezi!

Ustanov. l. 1893.

Ustanov. l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO V LJUBLJANI
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zasnambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 $\frac{1}{2}$, 15 ali 22 $\frac{1}{2}$ letih v odsekah ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 $\frac{1}{4}$ %.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848,40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu
kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti št. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.